

MPSC Economics Syllabus (Marathi)

एमपीएससी अर्थशास्त्र अभ्यासक्रम पेपर 1

एमपीएससी इकॉनॉमिक्स पेपर 1 प्रगत सूक्ष्म आणि मॅक्रो इकॉनॉमिक्स, बँकिंग प्रणाली, आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र आणि विकास, वाढ आणि पर्यावरणीय स्थिरतेसह विकास यावर लक्ष केंद्रित करते.

MPSC Economics Paper 1 Syllabus in Marathi	
1. मायक्रो इकॉनॉमिक्स	<p>किमती ठरवण्यासाठी मार्शलीयन आणि वॉलराशियन अप्रोच.</p> <p>पर्यायी वितरण सिद्धांत: रिकार्डो, काल्डोर, कॅलेकी.</p> <p>बाजार संरचना: एकाधिकार स्पर्धा, ड्युओपॉली, ऑलिगोपॉली.</p> <p>आधुनिक कल्याण निकष: पॅरेटो हिक्स आणि स्किटोव्स्की, एरोज इम्पॉसिबिलिटी प्रमेय, ए.के. सेनचे सामाजिक कल्याण कार्य.</p>
2. प्रगत मॅक्रो इकॉनॉमिक्स	<p>रोजगार उत्पन्न आणि व्याज दर निश्चितीकडे दृष्टीकोन: शास्त्रीय, केन्स (IS-LM) कर्व, नव-शास्त्रीय संश्लेषण आणि नवीन शास्त्रीय, व्याज दर निर्धारण सिद्धांत आणि व्याज दर संरचना.</p>
3. पैसे-बँकिंग आणि वित्त	<p>पैशाची मागणी आणि पुरवठा:</p> <ul style="list-style-type: none">मनी मल्टीप्लायर क्वांटिटी थिअरी ऑफ मनी (फिशर, पिगो आणि फ्रीडमन) आणि केन्सची थिअरी ऑन डिमांड फॉर मनी, गोल्स आणि इन्स्ट्रुमेंट्स ऑफ मॉनेटरीबंद आणि खुल्या अर्थव्यवस्थांमध्ये व्यवस्थापन.सेंट्रल बँक आणि ट्रेझरी यांच्यातील संबंध.पैशांच्या वाढीच्या दरावर कमाल मर्यादा घालण्याचा प्रस्ताव. <p>सार्वजनिक वित्त आणि बाजार अर्थव्यवस्थेत त्याची भूमिका:</p> <ul style="list-style-type: none">पुरवठा स्थिरीकरण, संसाधनांचे वाटप आणि वितरण आणि विकास.सरकारी महसुलाचे स्रोत, करांचे प्रकार आणि सबसिडी, त्यांचे परिणाम.कर आकारणीची मर्यादा, कर्जे, गर्दी-बाहेर परिणाम, आणिकर्ज मर्यादा.सार्वजनिक खर्च आणि त्याचे परिणाम.
4. आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र	<p>आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे जुने आणि नवीन सिद्धांत-</p> <ul style="list-style-type: none">तुलनात्मक फायदा,व्यापार आणि ऑफर कर्व बदल अटी.उत्पादन चक्र आणि धोरणात्मक व्यापार सिद्धांत.खुल्या अर्थव्यवस्थेत विकासाचे इंजिन आणि अविकसित सिद्धांत म्हणून व्यापार. <p>संरक्षणाचे प्रकार - दर आणि कोटा.</p> <p>पेमेंट्सची शिल्लक समायोजन</p> <ul style="list-style-type: none">पर्यायी दृष्टीकोन.किंमत विरुद्ध उत्पन्न, निश्चित विनिमय दरांनुसार उत्पन्न समायोजन.धोरण मिश्रण सिद्धांत.भांडवली गतिशीलता अंतर्गत विनिमय दर समायोजन.

	<ul style="list-style-type: none">फ्लोटिंग रेट आणि विकसनशील देशांसाठी त्यांचे परिणाम: चलन बोर्ड.व्यापार धोरण आणि विकसनशील देश.ओपन इकॉनॉमी मॅक्रो-मॉडेलमध्ये बीओपी, समायोजन आणि धोरण समन्वय.ट्रेड ब्लॉक्स आणि मॉनेटरी युनियन्स.WTO - TRIMS, TRIPS, देशांतर्गत उपाय, WTO चर्चेच्या विविध फेऱ्या.
5. वाढ आणि विकास	वाढीचे सिद्धांत: <ul style="list-style-type: none">हॅरॉडचे मॉडेल;लुईसचे सरप्लस लेबरसह विकासाचे मॉडेल.संतुलित असंतुलित वाढ.मानवी भांडवल आणि आर्थिक वाढ.संशोधन आणि विकास आणि आर्थिक वाढ.
	कमी विकसित देशांच्या आर्थिक विकासाची प्रक्रिया- <ul style="list-style-type: none">आर्थिक विकास आणि संरचनात्मक बदलांवर मायर्डल आणि कुझनेट्स.कमी विकसित देशांच्या आर्थिक विकासात शेतीची भूमिका.
	आर्थिक विकास आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापार आणि गुंतवणूक, बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका.
	नियोजन आणि आर्थिक विकास: <ul style="list-style-type: none">बाजार आणि नियोजनाची बदलती भूमिका.खाजगी-सार्वजनिक भागीदारी.
	कल्याण निर्देशक आणि वाढीचे उपाय - <ul style="list-style-type: none">मानव विकास निर्देशांक.मूलभूत गरजांचा दृष्टीकोन.
	विकास आणि पर्यावरणीय शाश्वतता- <ul style="list-style-type: none">नवीकरणीय आणि अपारंपरिक संसाधने, पर्यावरणाचा न्हास, इंटरजनरेशनल इक्विटी विकास.

एमपीएससी अर्थशास्त्र अभ्यासक्रम पेपर 2

पेपर 2 मधील महत्त्वाची एकके म्हणजे स्वातंत्र्यपूर्व काळातील भारतीय अर्थव्यवस्था आणि स्वातंत्र्यानंतरची भारतीय अर्थव्यवस्था. इच्छुकांनी अभ्यासक्रमात दिलेल्या विषयांमधील मूलभूत संकल्पना आणि संबंधित डेटा समजून घेणे आवश्यक आहे.

MPSC Economics Paper 2 Syllabus in Marathi

1. स्वातंत्र्यपूर्व काळातील भारतीय अर्थव्यवस्था	<ul style="list-style-type: none">जमीन व्यवस्था आणि त्यातील बदल, शेती निचरा सिद्धांताचे व्यापारीकरण, लायसेझ फेर सिद्धांत आणि टीका,उत्पादन आणि वाहतूक: जूट, कापूस, रेल्वे, पैसा आणि क्रेडिट.
2. स्वातंत्र्यानंतरची भारतीय अर्थव्यवस्था	अ) उदारीकरणापूर्वीचा काळ: <ul style="list-style-type: none">गाडगीळ, व्ही.के.आर.व्ही.राव. आणि वकील यांचे योगदान.

- कृषी: जमीन सुधारणा आणि जमीन कार्यकाळ प्रणाली, हरित क्रांती आणि शेतीमध्ये भांडवल निर्मिती.
- रचना आणि वाढ मधील उद्योग कल, सार्वजनिक आणि खाजगी क्षेत्राची भूमिका, लघु उद्योग आणि कुटीर उद्योग.
- राष्ट्रीय आणि दरडोई उत्पन्न: नमुने, ट्रेड, एकूण आणि क्षेत्रीय रचना आणि त्यातील बदल.
- राष्ट्रीय उत्पन्न आणि वितरण निर्धारित करणारे व्यापक घटक, गरिबीचे उपाय, गरिबी आणि असमानता मधील ट्रेड.

ब) उदारीकरणानंतरचा काळ:

- नवीन आर्थिक सुधारणा आणि कृषी: कृषी आणि डब्ल्यूटीओ, अन्न प्रक्रिया, अनुदान, कृषी किंमती आणि सार्वजनिक वितरण प्रणाली, कृषी विकासावरील सार्वजनिक खर्चाचा प्रभाव.
- नवीन आर्थिक धोरण आणि उद्योग: औद्योगिकीकरण, खाजगीकरण, निर्गुतवणूक, थेट विदेशी गुंतवणूक आणि बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका.
- नवीन आर्थिक धोरण आणि व्यापार: बौद्धिक संपदा हक्क: TRIPS, TRIMS, GATS आणि नवीन EXIM धोरणाचे परिणाम.
- नवीन विनिमय दर व्यवस्था: आंशिक आणि पूर्ण परिवर्तनीयता, भांडवली खाते परिवर्तनीयता.
- नवीन आर्थिक धोरण आणि सार्वजनिक वित्त: राजकोषीय जबाबदारी कायदा, बारावा वित्त आयोग आणि वित्तीय संघवाद आणि वित्तीय एकरूपीकरण.
- नवीन आर्थिक धोरण आणि चलन प्रणाली: नवीन शासनाच्या अंतर्गत RBI ची भूमिका.
- नियोजन: केंद्रीय नियोजन ते सूचक नियोजन, विकासासाठी नियोजन आणि बाजारपेठ यांच्यातील संबंध आणि विकेंद्रित नियोजन: ७३वी आणि ७४वी घटनादुरुस्ती.
- नवीन आर्थिक धोरण आणि रोजगार: रोजगार आणि गरिबी, ग्रामीण वेतन, रोजगार निर्मिती, गरीबी निर्मूलन योजना, नवीन ग्रामीण, रोजगार हमी योजना.